

Marec je tradicionalno mesec boja proti raku debelega črevesa in danke

Program Svit je med nami že 15 let

Več kot 4100 odkritih rakov debelega črevesa in danke v 15 letih delovanja ter pri več kot 31.700 osebah odstranjene predrakave spremembe – to so ključni poudarki presejalnega Programa Svit, ki je v tem obdobju marsikateremu udeležencu rešil življenje.

Po podatkih Registra raka je sodelovanje v Programu Svit zmanjšalo število novih rakov debelega črevesa in danke, ki je trenutno peti najpogostejše odkriti rak v Sloveniji in ne več drugi, kot pred uvedbo Programa Svit. Rak, odkrit v zgodnejših fazah in preden se pojavijo simptomi, je lažje ozdravljiv – takih je v Programu Svit 60 %, kar izboljšuje in podaljšuje življenje bolnikom. Še več za ohranjanje zdravja dosežemo z odkrivanjem in odstranjevanjem predrakavih sprememb, s čimer preprečimo nastanek raka.

Od začetka delovanja Programa Svit v letu 2009 do konca leta 2023 je bilo v laboratoriju programa analiziranih več kot 2.306.000 kompletov vzorcev blata, v pooblaščenih kolonoskopskih centrih je bilo pri udeležencih s pozitivnim presejalnim testom izvedenih več kot 136.280 kolonoskopij.

»Podatki za leto 2023 so vzpodbudni, tudi velika količina vrnjenih vzorcev v prvih dveh mesecih letošnjega leta je pomemben pokazatelj pripravljenosti za sodelovanje«, pove vodja programa, dr. Dominika Novak Mlakar. »Odzivnost na vabila se nam spet viša, kar je bilo značilno ves čas delovanja programa z izjemo obdobja pandemije covid-19 – takrat je naš program skoraj ves čas deloval nemoteno, a se je vedenje ljudi zaradi strahu pred stiki spremenilo. Pozitivni rezultati, dobra prepoznavnost Programa Svit in zavedanje, da smo za svoje zdravje najprej odgovorni posamezniki sami, nas motivirajo, da si postavljamo cilje še više: doseči želimo 70 % odzivnost in zmanjšati razkorak med boljšim odzivom žensk in kar 11 % slabšim odzivom moških.«

V Program Svit je bilo v 2023 povabljenih dobrih 318.000 oseb, odzivnost na vabila je bila 65 %. Odzivnost v Sloveniji je najvišja v kranjski zdravstveni regiji – 68,8 %, najnižji odstotek beležijo v koprski regiji, 61,9 %.

Odzivnost v Program Svit po letih, zaznamovanih s pandemijo covid-19, zopet raste, a je odzivnost moških kar za 11 odstotnih točk nižja od odzivnosti žensk.

Med osebami s pregledanimi vzorci blata je imelo 94,6 % oseb negativen, 5,4 % oseb pa pozitiven izvid presejalnega testa.

V okviru programa je bilo opravljenih 9.941 kolonoskopij v 23 pooblaščenih kolonoskopskih centrih po Sloveniji.

Presejane je bilo 60,81 % povabljene populacije.

Nezamenljiva pomoč ambasadorjev pri slabše odzivnih skupinah

Svitov ambasador Bojan Cizel se je po uspešno ozdravljenem raku na debelem črevesu vrnil v službo in tudi danes sodi med delovno aktivne prebivalce. Pripoved o svoji izkušnji s Programom Svit začne z nekoliko presenetljivo izjavo: »Na začetku sem neresno jemal Svitovo vabilo.« Dejstvo, da je po prvih neodzivnih letih zaradi spleta okoliščin na koncu le oddal vzorce blata, mu je najverjetneje rešilo življenje. Zaradi odkrite krvavitve v blatu so mu dovolj zgodaj

odkrili raka in ga tudi pozdravili. »Glede na svojo izkušnjo zdaj lažje govorim tudi s skeptiki, ki pomembnosti sodelovanja v Svit u oporekajo ali si ne vzamejo časa, da bi to pomembnost prepoznali in posledično sodelovali.«

Bojan Cizel želi predvsem na Dolenjskem in v Posavju, kjer živi, približati Program Svit moškim, ki se po slavljenju Abrahama počutijo popolnoma zdrave, so zelo aktivni in dostikrat ne vidijo potrebe, da bi preventivno sodelovali v edinem presejalnem programu, ki trenutno vključuje tudi moško populacijo. Prav mlajši del moške ciljne skupine v starosti od 50 do 55 let je po podatkih programa najslabše odziven.

Silvestra Brodnjak je Svitova ambasadorica že vrsto let. Z žalostjo v očeh ugotavlja, da je v tem času izgubila kar nekaj prijateljev in znancev, ki boja z zahrbtnim rakom debelega črevesa niso preživeli. A obenem ne izgubi volje: »Vedno so tudi padci v življenju, a ti nam pomagajo, da se vzpemo višje!« Aktivno se udeležuje srečanj in prireditev, kjer ima možnost, da osebno spregovori s starejšimi sogovornicami – tudi ženske med 70 in 74 letom so med slabše odzivnimi.

Lani se je ambasadorjem Svita pridružila Majda Gros s Koroške, ki poudarja: »Pomembno je, da narediš prvi korak, ki te nič ne stane in ni ne vem kako veliko dela...Ne pa, da potem, ko zbolijo, vsi jokajo – jaz pravim, jokati po toči je prepozno – odzovi se pravi čas!«

<https://www.program-svit.si/za-uporabnike/aktualno/video-vsebina/>

Okrepljena Svitova podpora na lokalni ravni

Informacije o sodelovanju, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev in nasveti glede odvzema vzorca so udeležencem na voljo tudi na lokalni ravni, v okviru zdravstvenih domov po Sloveniji. Svitovo podporo zagotavljajo Centri za krepitev zdravja in Zdravstveno vzgojni centri minimalno 20 ur na teden.

<https://www.program-svit.si/#tocke>

Program Svit pri navidezno zdravih osebah v starosti od 50 do 74 let s preprostim testom blata išče sledove prikritih krvavitv. Osebe s pozitivnim izvidom presejalnega testa na kri v blatu so pregledane na kolonoskopiji, kjer se ugotovi vzrok krvavitve. Cilj programa je med navidezno zdravimi osebami odkriti tiste, pri katerih je velika verjetnost, da bi se iz sprememb na steni debelega črevesa in danke razvil rak ali že imajo začetno obliko raka, in te spremembe odstraniti. Zgodaj odkrito bolezen lahko uspešno zdravimo, z odkritjem predrakavih sprememb pa lahko bolezen celo preprečimo.

Naš slavljenec, gospod Svit

Za vse dodatne informacije nas kontaktirajte na programsvit@nijz.si, z veseljem se bomo odzvali!